

Pesmi za posebne priložnosti

Songs for Special Occasions

Claudia Uhan

Vrtec Ciciban Novo mesto, Ragovska
ulica 18, 8000 Novo mesto

claudia.uhan@ciciban-nm.si

Izvleček

Pesmi iz prispevka sem spoznala v njihovem izvirniku pri svojem delu v nemškem vrtcu. Že tam sem opazila, da jih imajo otroci zelo radi, saj gredo rade v uho in so zelo spevne. Ker sem jih pri svojem delu v Sloveniji pogrešala, sem jih za svojo skupino prepesnila in opazila, da so se tudi kot priredbe v vrtcu dobro obnesle.

V vrtcu otroku za rojstni dan običajno zapojemo pesem »Vse najboljše«, slovensko različico angleške »Happy Birthday«. V nemško ljudsko pesem »Ob oknu danes zjutraj«/»Am Fenster heute Morgen« se lahko individualno vstavi tudi otrokovo ime, podobno kot v pesmi »Rojstni dan« slovenske avtorice Mire Voglar. S to možnostjo vstavitve imena v pesem poudarimo otrokovo individualnost.

Drugi dve priredbi sta namenjeni prepevanju na pohodih z lučkami, ki jih običajno izvajamo v sklopu družinskih srečanj v jesenskem in zimskem času v vrtcih ali v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. Na samem prevodu je v Nemčiji običaj, da otroci prepevajo kratke »v zanki« ponavljajoče se pesmi na temo. To pomeni, da se pesem med hojo večkrat zaporedoma ponovi.

Ključne besede: predšolska glasbena vzgoja, otroške pesmi, praznovanje, vrtčevska rutina, rituali.

Abstract

I became acquainted with the songs in the original while working in a German kindergarten. I realised how much they appealed to children because they are easy on the ear and very singable. As a result, I later adapted them for my Slovenian kindergarten group, which worked wonderfully.

In kindergarten, the English version of »Happy Birthday« is traditionally sung to celebrate birthdays. To emphasise individuality, we can insert a child's name into the German folk song »Am Fenster heute Morgen« (At the Window This Morning), as well as the song »Rojstni dan« (Birthday) by the Slovenian author Mira Voglar.

The other two adaptations are sung during lantern walks, typically in the autumn and winter, as part of family gatherings for kindergartens or the first educational cycle of primary school.

During a procession, it is customary in Germany for children to sing short songs on a specific topic in »a loop,« which means that they are repeated several times in succession while walking.

Keywords: preschool music education, children's songs, celebration, kindergarten routine, rituals.

Pesmi kot rituali

Omenjene pesmi lahko s ponovitvami v skupini postanejo del vrtčevske rutine oziroma neke vrste ritual. Otrok za svoj ali prijatelj rojstni dan vedno znova sliši isto omenjeno rojstnodnevno pesem, ki med letom postane del rojstnodnevnega rituala v vrtcu.

Rituali ustvarijo občutek pripadnosti in skupnosti ter pozitivno vplivajo na družbeno sobivanje v vrtcu.

Ko otroci v jutranjem krogu zapojejo slavljenca omenjeno pesem, ta doživlja: »Sodim zraven, sem del skupine.«

Kot je zapisano v *Kurikulumu za vrtce* (2007, 49): »Vsakdanje življenje v vrtcu, vsakdanja rutina, rituali, dogodki, dnevni red itn. morajo otroku omogočati občutek pripadnosti, ustvarjati prijetno vzdušje in omogočati vzpostavljanje vezi med vrtcem in družinskim življenjem.«

Kot globalni cilj vseh treh pesmi bi navedla izpis iz *Kurikuluma za vrtce* (2007, 50): Doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na spol, telesno in duševno konstitucijo, nacionalno pripadnost,

kulturno poreklo in veroizpoved. S petjem pesmi razvijamo različne veščine in znanja s področja umetnosti in jezika ter pripomoremo k spodbujanju nadarjenosti otrok.

Omenjene pesmi pripomorejo k otrokovemu dobremu počutju, vzpostavijo pozitivno dinamiko celotne skupine in popestrijo družinska srečanja v obliki pohodov z lučkami.

Pohodi z lučkami/lampijoni se načeloma vsako leto znova ponovijo, saj so postali priljubljena oblika druženja in sodelovanja s starši. Otroci pesmi zaradi enostavnih besedil ne pozabijo in jih ponovno pojejo naslednje leto. Z utrjevanjem petja omenjenih pesmi pred pohodom ustvarimo v otroku veselje in prijetno pričakovanje novega srečanja, otrok pa hkrati podoživlja tudi prijetne občutke srečanja minulega leta.

Rituali ustvarijo občutek pripadnosti in skupnosti ter pozitivno vplivajo na družbeno sobivanje v vrtcu.

Pesem za rojstni dan z otrokovim imenom

Ob oknu danes zjutraj

Prevod in priredba: Claudia Uhan

Melodija in besedilo: nemška ljudska

Ob o - knu da - nes zju - traj vsi pti - čki so za -
Mi po - tlej je za - u - pal ve - li - ki le - pi

pe - li, vsi vrab - čki, vse si - ni - čke, le za -
pav: Na - ša Moj - ca roj - stni dan i - ma, za -

kaj so to po - če - li, vsi vrab - čki, vse si -
to tak živ - žav, na - ša Moj - ca roj - stni

ni - čke, le za - kaj so to po - če - li.
dan i - ma, za - to tak živ - žav.

Praznovanje rojstnih dni v vrtcu ali prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Praznovanje rojstnih dni otrok je v vrtcu postalo samoumevno. Da nanje ne pozabimo, jih vzgojiteljice običajno zapišemo v koledar.

S praznovanjem tega individualnega praznika v vrtcu pozitivno vplivamo na otrokov razvoj, krepimo njegovo samozavest in mu dajemo občutek sprejetosti. Ustvarjamo trenutke sreče, veselja in zadovoljstva ter s tem preko doživljanja čustev ugodja razvijamo njegov čustveni svet. Celotni skupini dajemo občutek pripadnosti, učimo izkazovanja pozornosti v medsebojnih odnosih in krepimo socialne vezi. Bolj kot pogostitev in darilo je dandanes za otroka pomembno to, da je ta dan v središču pozornosti in da se njegova skupina ukvarja z dejavnostmi, ki si jih je zaželel sam.

Bolj kot *pogostitev in darilo* je dandanes za otroka pomembno to, da je ta dan v središču pozornosti in da se njegova skupina ukvarja z dejavnostmi, ki si jih je zaželel sam.

Praznovanje rojstnih dni otrok v vrtcu je običajno ritualizirano.

Začetni ritual vsebuje običajno: zbor otrok v krogu, slavljenec sedi za mizo, na kateri so svečke, sledijo čestitke

posameznikov, petje rojstnodnevnih pesmi slavljenecu, pihanje svečk (pri tem je treba upoštevati požarno varnost) ter pogostitev. Nadaljuje se z različnimi dejavnostmi. Pomembno je, da ta ritual v enakem zaporedju nadaljujemo tudi pri drugih otrocih, saj bo to tistim otrokom, ki niso radi v središču pozornosti, dalo občutek varnosti in predvidljivosti, ker bodo vedeli, kaj jih čaka. Tudi za druge je to smiselno, saj se bodo bolj veselili dne, ko bodo na vrsti oni.

Otroci postopoma razvijajo tudi koncept časa in se naučijo z njim ukvarjati. Z jasno strukturo pomagamo otrokom, da se umirijo in osredotočijo, zmanjšamo njihove strahove in zgradimo zaupanje. Ritualni pomagajo otrokom zjutraj vstati in priti v vrtec brez negotovosti, saj vedo, kaj jih tam čaka. Otroci imajo radi ponavljajo-

če se dejavnosti in so zato večkrat v veselem pričakovanju njim ljubih ritualov (Kunze in Salamander, 2000).

V slovenskem prostoru je meni znana pesem avtorice Mire Voglar »Rojstni dan«, v kateri se zapoje tudi otrokovo ime. Omenjena pesem je rajalno (plesno) gibalna.

Iz nemščine sem prevedla meni ljubo pesem »Am Fenster Heute Morgen«, ki sem jo v tamkajšnjem vrtcu spoznala v povezavi z nemško različico »Happy Birthday«, saj se ju da odlično odpeti drugo za drugo oziroma v zaporednem vrstnem redu. Tudi moji priredbi lahko na koncu takoj priključite še petje pesmi »Vse najboljše« (Mira Voglar/Milena Nograšek, 2014, zbirka Majhna sem bila), da otroku nakažete, kdaj lahko upihne svečke.

Pesmi za pohode z lučkami

Pohodi z lučkami

V slovenskem prostoru smo v zadnjih letih v vrtcih in prvi triadi osnovnih šol popoldanska družinska srečanja začeli izvajati tudi v okviru pohodov z lučkami oziroma lampijoni. V nekaterih vrtcih so ti pohodi postali že tradicionalni. Opažam, da to tako vrtci kot osnovne šole izvajajo večinoma decembra. Lučke so pogosto narejene iz kozarca za vlaganje ali na pol prerezane večje platenke. Oboje lahko oblepimo z barvnim transparentnim papirjem, servietno tehniko ali pobarvamo z barvami za steklo. Priporočljivo je izdelati lučke že pred srečanjem. Za lažje prenašanje lučke nanjo pritrdimo žico ali vrstico, ki jo lahko držimo v rokah, ali pa nanjo še dodatno obesimo palico, ki jo držimo v rokah. Ker uporaba pravih svečk v vrtcu zaradi varnosti ni dovoljena oziroma bi morali upoštevati vsa navodila za uporabo odprtega ognja, priporočamo, da kupimo cenovno dostopne čajne svečke na baterije. V tem primeru so lahko lampijoni izdelani tudi samo iz papirja.

Sama ideja za pohod z lučkami se je po vsej verjetnosti razširila iz nemško govorečih držav, kjer v tej obliki v vrtcih praznujejo martinovo. Že zgodnji kristjani so poznali procesije z lučkami, s katerimi so častili svetega Martina. Novembra so poleg tega ljudje pogosto zanetili tudi spravljena polja v zahvalo in kot simbo-

lično slovo od minule letine. Otroci so izdoblili peso ali izdelali bakle iz slame in se z njimi sprehajali po ulicah, podobno kot pri prvotnih keltskih žetvenih običajih, iz katerih je nastala noč čarovnic. Tako kot v ZDA za noč čarovnic se v Nemčiji otroci za praznovanje svetega Martina sprehajajo od hiše do hiše in prosijo za sladkarije.

V slovenskem prostoru smo se očitno navdušili nad pohodi z lučkami zgolj zaradi prijetne oblike druženja, ki jo ponuja pohod z lučkami, in čarobnosti, ki jo lahko ustvarimo le v večji skupini in v bolj temnem letnem času, saj imamo srečanja načeloma pozno popoldne. Lučke ne pridejo do izraza ob svetlobi uličnih svetilk, zato je to pri načrtovanju poti dobro upoštevati.

Pesmi za pohode z lučkami

Ker sem sama nekaj let delala v vrtcih v Berlinu, sem ta praznovanja z lučkami tudi sama doživela in se

navdušila nad nekaterimi pesmimi, ki so se ob tem prepevale. Otroci so pri tem peli na vse grlo, da bi pokazali staršem, kaj znajo. Omenjene pesmi so tam neposredno povezane s praznovanjem in opevanjem luči, barv, zvezd, lune in pogosto tudi svetega Martina. Ko sem začela delati v slovenskem vrtcu, sem pogrešala to petje ob sprevodu. Same pesmi za pohod z lučkami so večinoma kratke in se lahko z vmesnimi premori poljubno ponavljajo. V koloni je težko sočasno peti. Kratke pesmi s premori pa pomagajo uravnovesiti časovno-zvočne zaostanke.

Iz nemščine sem prevedla in priredila dve – meni najljubši – pesmi o lampijonih. V enem besedilu sem v zadnjem delu kitice namenoma izpustila omenjanje svetega Martina, saj sicer pesem pri nas decembra ne bi bila uporabna. Uporaba obeh pesmi v vrtcu se je dobro obnesla in obe gresta vsem udeležencem hitro v uho.

Za pohode z lučkami priporočam tudi pesmi o luni in zvezdah našega skladatelja Janeza Bitenca.

Lampijončki

Prevod in priredba: Claudia Uhan

Melodija in besedilo: nemška ljudska

(G) D (G) D

Lam-pi - jon - čki, lam-pi - jon - čki,

3 G D

lu - na, zve-zde, son - čki, mo-ja lu - čka go-ri, glej, ka-

6 počasneje (G) D (G) D

ko le-po ža-ri! Lam-pi - jon - čki, lam-pi-jon - čki.

Viri in literatura

Kurikulum (2007). Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad republike Slovenije za razvoj šolstva.

Pesem: *Ob oknu danes zjutraj/Am fenster heute Morgen* (nemška ljudska).

Pesem: *Vse najboljše*, Mira Voglar, Milena Nograšek (2014). Majhna sem bila.

Kunze, P., Catharina, S. (2000): *Die schönsten Rituale für Kinder*. München: Graefe und Uner Verlag GmbH.

Pesem: *Lampijončki/Laterne, Laterne, Sonne, Mond und Sterne* (nemška ljudska).